

lede Opmærksomheden paa denne Sag. De Bestræbelser, der ere blevne gjorte for at udbrede Oplysning mellem Arbejderne, have i de senere Aar baade her i Byen og overhovedet i Landet og selv mellem Fremmede tilbragt sig ikke ganske ringe Opmærksomhed. Jeg vil tillade mig at minde om, at der er to forskjellige Foreninger, som her arbeide i den Henseende. Der er en Forening, som kalder sig Foreningen for Studentersamfundets Arbejderundervisning, og som særlig meddeler Undervisning i Aftentimer til Kjøbenhavns Arbejdere, baade Mænd og Kvinder, og der er en anden Forening, uafhængig af denne, men som alligevel paa mange Maader kommer til at virke sammen med den førstnævnte Forening, ligesom jo ogsaa Medlemmerne for en stor Del ere de samme, nemlig Foreningen for Udbredelse af Oplysning blandt Kjøbenhavns Arbejdere, hvilken sidste Forening lader afholde Søndagsforedrag. Det er allerede i 6 Aar, at dette har fundet Sted, og disse Foredrag ere i Begyndelsen blevne holdte i Forsamlingsbygningen i Rømersgade; men efterhaanden have de vundet en saa almindelig Tilslutning blandt Kjøbenhavns Arbejdere, at man i forrige Vinter om Søndagen holdt Foredrag, hvis jeg huffer ret, paa 4 forskjellige Steder i Kjøbenhavn og dens Forstæder. Men der er betydelige Vanskeligheder at overvinde for begge disse Foreninger, der jo arbeide med ringe pekuniære Midler og, lad mig tilføie dette, arbeide aldeles uden Nederlag for Deltagerne, ja, endog saa saaledes, at i den ene Forening have Foredragholderne selv maattet betale de smaa Udgifter, som Foredraget medførte, og dog er det jo en Sag, som paa det Næieste berører Interesser, som Kjøbenhavns Kommunalbestyrelse er kaldet til at varetage. I Begyndelsen nærede man maasse en Smule Mistillid til disse ny Bevægelser. Man vidste jo ikke ret, hvem det var, der førte dem frem, thi det var ganske ubekjendte og bestedne Mænd, der stiftede den første Forening for 6 Aar siden. Man vidste ikke, om der maasse skulde sig noget Hemmelighedsfuldt og Underfundigt bagved. Men efterhaanden, som disse to Foreninger have arbeidet ved Siden af hinanden, er det lykkes at overvinde den, jeg vil sige, naturlige og begrunde Mistanke der i Begyndelsen næredes. Arbejderne have sluttet sig til begge Virksomheder paa en overordentlig glædelig Maade, og de Folk, der have deltaget i Virksomheden, have ligeledes haft overordentlig stor Glæde deraf. Jeg har af Mange, der have deltaget f. Ex. i at give Undervisning i Studentersamfundets Aftenundervisning, hørt Uttringer som, at disse Timer, som de tilbragte sammen

med Kjøbenhavns Arbejdere, og hvori de meddelte disse forskjelligeartede Kundskaber eller forskellige Færdigheder, saasom Skrivefærdighed, Regnesfærdighed o. s. v., hørte til de lykkeligste Timer, som de overhovedet havde oplevet; Mangfoldige have med en sand Begeistring deltaget deri. Og lad mig tilføie, det er ikke blot Mænd, der have deltaget i denne Virksomhed, men ogsaa Kvinder. Saaledes have for Exempel Døttre af rige, velstillede ja høitstaende Huse her i Byen ikke betænkt sig paa at give Arbejdernes Kvinder Undervisning, og ogsaa de have haft overordentlig Glæde af Deltagelsen deri. Hvad nu Kommunalbestyrelsen angaar, saa har ogsaa den stillet sig velvillig dertil, og navnlig tror jeg her at burde nævne, at den Borgmester, under hvem disse Forhold særlig fortære, har viist sig som en sand Ven af disse Foretagender. Men alligevel er der jo Vanskeligheder at overvinde endnu, ikke saa meget for Aftenundervisningen, der holdes de Søndage, som især for Foredragene, der holdes om Søndagen. Der er visse Dele af Kjøbenhavn, nemlig Forstæderne, hvor det endog saa er meget vanskeligt at opdrive passende Lokaler. Og nu forekommer det mig, at da der her er Tale om et saadant Offer fra Statens og Kommunens Side, som her foreslaas til Arbejderboliger, saa kunde der være Vellykke til at minde om denne Virksomhed, som nu har fundet Sted for den ene Forenings Vedkommende i 6 Aar og for den andens Vedkommende i 4 Aar, og som efterhaanden har vundet almindelig Tilslutning og, lad mig ogsaa sige, almindelig Agtelse for den Bestindighed, hvormed disse Foreninger ere traadte op, og den omhyggelige Vaagen over, at der ikke skulde blande sig Nogetsomhelst deri, som kunde misforstaaes. Man har med den største Omhu vaaget over, at disse Foreninger og deres Virksomhed ikke skulde faae Udseende af at tjene nogen bestemt Politik. Jeg har her for mig de Love, som gjælder for den ældste af disse to Foreninger, nemlig Foreningen for Oplysningens Fremme blandt Kjøbenhavns Arbejdere, og deri er der en § 2, der udtrykkelig siger: Religion og dansk Nutidspolitik er udelukket fra Foredragene og Dplæsningerne. Jeg tror altsaa at turde gaa ud fra noget Givet, at disse Foreninger have vundet almindelig Tilslutning, og at det, som de virke for, er Noget, der staar i den allernæieste Forbindelse med de Interesser, som Kommunen har at vaage over; og saa viist som denne ikke blot skal vaage over den udvortes Oplysning af vore Gader, sørge for, at Tranlygter afløses af Gaslygter og maasse senere